

Slaapplaatstelling Grote Zilverreigers in De Kempen

R.J.Kastelijjn

In december 2004 werd de website Vogels in De Kempen aangeschreven door Hein Prinsen en John van Dort met de mededeling dat er een landelijke telling van slaapplaatsen van Grote Zilverreigers gehouden zou worden. Zij zochten voor een aantal regio's nog tellers en De Kempen bleek een van die regio's. Na contact met hen opgenomen te hebben en gemeld dat we er met een kleine groep tellers wel oren naar hadden, bleek dat we helaas de eerste telling van december 2004 net hadden gemist. In het weekend van 15 en 16 januari 2005 zijn we gestart en hebben op verschillende plaatsen in de Kempen geteld.

De reglementen van de telling, evenals enkele tips, zoals die door de landelijke coördinatoren werden doorgegeven waren als volgt: "De telling begint een half uur voor zonsondergang. Tel je op zaterdag 15 januari, dan is dat 16:57 uur (voor De Bilt); op zondag 16 januari gaat de zon om 16:59 uur onder. Uiterlijk half vijf beginnen dus. In principe gaan we door tot drie kwartier na zonsondergang, of zolang de lichtomstandigheden dit zinvol maken. Geef niet op wanneer je na een uur nog niets hebt gezien. De binnenkomst kan soms erg laat zijn!

Noteer van iedere binnenvliegende vogel of groep het exacte tijdstip van aankomst en waar mogelijk ook de aanvliegrichting.

Dat laatste kan een indicatie geven waar de vogels de dag hebben doorgebracht.

Typische vlucht is een rustige roeivlucht, gevolgd door een glijvlucht de laatste 100-150 meter, die vaak afgesloten wordt met een spectaculaire klapwiekende duikvlucht. Blauwe Reigers laten vaak een rauwe roep horen bij aankomst Grote Zilverreigers roepen doorgaans niet in de vlucht. Wel kun je soms wat geluidjes opvangen van de slaapplaats.

Kies dus een plek die goed uitzicht biedt op de slaapplaats en op het luchtruim, i.v.m. de aanvliegroute.

Omdat slaapplaatsen van Grote Zilverreigers zich niet zelden in de buurt van Aalscholverslaapplaatsen bevinden, zou het

leuk zijn om deze soort ook gelijk mee te nemen. Ook slapen er soms Blauwe Reigers tussen de Grote Zilverreigers. Deze ook opschrijven. Tot slot wil ik iedereen vragen om de topografische atlascoördinaten (km-hok) of eventueel de inventarisatieatlas – coördinaten te noteren.

Ook is er nog een methodiek voor het zoeken naar potentiële slaappleatsen.

We hebben deze winter al een stuk of tien nieuwe slaappleatsen gevonden door overdag gunstige gebieden uit te kammen en gevonden concentraties foeragerende Grote Zilverreigers te volgen tot aan de schemering.

Zorg daarbij dat je over voldoende gebiedskennis beschikt, of over een goede kaart. Aan de hand van een kaart en waarnemingen van wegvliegende vogels kun je vaak een inschatting maken waar zich de slaappleats zou kunnen bevinden.

Veel slaappleatsen bevinden zich in de buurt van water, vaak ook in de buurt van aalscholverkolonies of reigerkolonies.

Grote Zilverreigers slapen vooral in elzen, wilgen, berken etc”.

Met deze beschrijving in de hand konden we dus aan de gang!

Dit leverde op diverse locaties een koude, maar zeer interessante telling op.

SLAAPPLAATSTELLING 2004/2005

In tabel 1 zijn de gegevens en bevindingen van de telling weergegeven. In totaal

dus zeker 36 Grote Zilverreigers slapend in de Kempen. Voorwaar geen slechte score!

De visvijvers Valkenswaard had van de aanvullende soorten, Blauwe Reiger en Aalscholver, nog 81 slapende Aalscholvers.

Bij de visvijvers Bergeijk waren dit respectievelijk 33 Aalscholvers en 2 Blauwe Reigers.

Leuke bijkomstigheden waren bijvoorbeeld de gigantische aantallen ganzen die deze winter op het Beuven sliepen (>4000) en leuke aantallen Noordse Goudvinken die daar dat jaar ook volop rondvlogen.

SLAAPPLAATSTELLING 2005/2006

Omdat de eerste telling in de winter van 2004/2005 als waardevol werd ontvangen, werd voorgesteld om in de winter 2005/2006 weer deel te nemen aan de telling. Ruim op tijd werden deze keer door de coördinatoren e-mail's rondgestuurd met vragen of er mogelijk nog meer gebieden geteld konden worden en of daarvoor ook tellers beschikbaar waren. Dat bleek op diverse locaties in de Kempen mogelijk en dus werd e.e.a. in het werk gesteld om dit te gaan realiseren. Tevens werd voorgesteld om deze winter drie keer een telling uit te voeren, om op die manier o.a. verplaatsingen door mogelijke vorstperiodes of door andere oorzaken te kunnen volgen.

TABEL 1: RESULTATEN SLAAPPLAATSTELLING 2004/2005: TOTAAL 36 GROTE ZILVERREIGERS SLAPEND IN DE KEMPEN.

Locaties 2004/2005	Aantal exx.	Teller(s)
Visvijvers Bergeijk	0	IVN Bergeijk
Hageven	0	Peter van Rooij, Thieu van Lierop
Ringselvennen	3	Wil Beeren
De Flaes	4	Lex Peeters
Beuven	6	Jan Erik Kikkert, Robert Kastelijn
Soerendonk's Goor	8	Peter van Rooij, Thieu van Lierop
Visvijvers Valkenswaard	15	Pieter Wouters, Jan Kolsters

TABEL 2: RESULTATEN SLAAPPLAATSTELLING 2005/2006, : TOTAAL 53 GROTE ZILVERREIGERS SLAPEND IN DE KEMPEN.

Locaties 2005 / 2006	Telling 1	Telling 2	Telling 3	Teller(s)
	<i>aantal</i>	<i>aantal</i>	<i>aantal</i>	<i>compleet of gedeeltelijk aanwezig</i>
Visvijvers Bergeijk	5	0	3	W. en E. de Veer
De Malpie	1	2	0	J. Seijkens en R. Winters
Ringselvennen	0	0	1	W. Beeren
Hageven / De Plateaux	-	0	4	M. Sloendregt
Klein Meer / Vessem	0	-	-	M. Sloendregt
Landschotse Heide	1	0	-	L. Peeters
De Flaes	8	0	6	N. Venema
Beuven	3	8	12	J.E. Kikkert, R van de Heuvel, J. en R. Kastelijn
Soerendonk's Goor	12	2	10	P. van Rooij en T.van Lierop
Pastoorseweijer	-	-	7	B. van Opstal
Visvijvers Valkenswaard	1	3	7	P. Wouters en J. Kolsters

In tabel 2 zijn de gegevens en bevindingen van drie tellingen in de winter van 2005/2006 weergegeven.

TELLING 1 (17 DECEMBER 2005):

In totaal zeker 31 Grote Zilverreigers slapend in de Kempen. Geen slechte score! De visvijvers Valkenswaard had van de aanvullende soorten, Blauwe Reiger en Aalscholver nog >50 slapende Aalscholwers.

Bij de visvijvers Bergeijk waren dit 43 Aalscholwers en 3 Blauwe Reigers en bij het Beuven sliepen nog 4 Aalscholwers.

TELLING 2 (14 JANUARI 2006):

Deze keer werden 'slechts' 15 Grote Zilverreigers op hun 'vaste' slaappleatsen geteld.

Opvallend dit weekend was dat nagenoeg alle vijvers/waterpartijen met ijs waren bedekt.

Het Hageven/ De Plateaux werd deze keer door M. Sloendregt verkozen boven het Klein Meer te Vessem. Op zich een goede keuze gezien de aantallen Grote Zilverrei-

gers die overdag regelmatig bij de Patersgronden, Bergeijk en Gastel gezien worden. Helaas gooide ook hier, naar alle waarschijnlijkheid, de ijsbedekking roet in het eten. Alleen het Beuven, visvijvers Valkenswaard en het Soerendonk's Goor waren gedeeltelijk open. Mogelijk dus geen toeval dat hier, op De Malpie na, nagenoeg alle slaappleatsen werden ontdekt.

De visvijvers Valkenswaard leverden verder nog 63 Aalscholwers op hun slaappleats op en de visvijvers Bergeijk hadden als aanvullende soorten nog 4 Blauwe Reigers en 35 Aalscholwers.

TELLING 3 (18 FEBRUARI 2006):

In totaal maar liefst 50 Grote Zilverreigers op hun 'vaste' slaappleatsen geteld, wat de hoogste score tot nu toe is.

Deze keer geen ijsbedekking en nu blijken de aantallen weer veel hoger dan tijdens de telling in januari. Waarschijnlijk dus geen toeval.

Tijdens de vorige telling vanaf De Maaij werden nog vrij laat vogels wegvliegend

richting visvijver Pastoorsweijer gezien door W. de Veer en hij gaf de suggestie om ook de visvijver Pastoorsweijer te tellen.

De 'nieuwe' tellocatie, geteld door B. van Opstal, leverde maar liefst 7exx. op. Tevens werden bij deze februaritelling de eerste resultaten van het Hageven/De Plateaux geboekt: 4exx., waaronder mogelijk dus ook vogels die gebruik maken van de gebieden langs de Dommel bij Borkel en Schaft e.o.

Tijdens de februaritelling werden bij het Soerendonk's Goor 10exx. geteld. De ochtend erna werden op diezelfde slaappleaats zelfs 13exx. gezien. Waarschijnlijk dus nog zeer late invallers op de vorige avond, iets dat we tijdens de december-telling ook al bij het Beuven hadden gezien. Misschien een optie om volgend jaar ook eens 's morgens te tellen, zeker bij twijfel. Dit idee is geopperd bij de coördinatoren. Deze drie extra exemplaren van Soerendonk brengen het totaal dus eigenlijk op 53 zekere slapers.

Helaas is door miscommunicatie de Landschotse Heide deze ronde niet geteld, maar de dag erna werden op de Keyenhurk wel 2exx. tot zeer laat gezien, maar die kunnen mogelijk ook nog laat naar slaappleaats De Flaes zijn gegaan.

Aalscholvers werden nog waargenomen bij De Flaes (12exx.), De Maaij (30exx.) en visvijvers Valkenswaard (70exx.). Blauwe Reigers verbleven nog bij De Maaij (2exx.), het Hageven/De Plateaux (4exx.) en bij het Soerendonk's Goor (diverse ex. waarvan al een deel op/om het nest).

Afgezien van het koude weer was het een mooie ervaring en tijdens sommige tellingen leverde het ook nog leuke aantallen andere soorten op. Zo sliepen op het Beuven in 2006 ook regelmatig grote groepen Wilde en Kleine Zwanen, wat op zich een prachtig spektakel opleverde.

Het is een telling die mijn inziens zeker voor herhaling vatbaar is, ook omdat er slechts drie avonden en misschien een

ochtend geteld moet worden in een tijdsbestek van drie maanden en je buiten een warme jas en een kijker niets extra nodig hebt. Helaas valt de telperiode net in de weekenden dat ook de wintertelling, SOVON ganzen- en zwanentelling en beken-telling uitgevoerd kan/mag worden, dus daar moet dan een middenweg in gevonden worden.

De gebieden die deze winter zijn geteld omvatten naar alle waarschijnlijk alle huidige slaappleaatsen van Grote Zilverreigers in de Kempen. Toch zijn er best locaties waar in de toekomst slaappleaatsen op kunnen duiken, waarbij bijvoorbeeld gedacht kan worden aan de Reuselse Moeren, de Cartierheide en het Klein Meer/Vessem. Het blijft belangrijk om de foerageergebieden van de soort rondom die locaties overdag goed in de gaten te houden evenals andere locaties met brede sloten, beken of ander geschikt open water. Mochten in de toekomst slaappleaatsen anders dan genoemd in bovenstaande tabellen ontdekt worden, dan zou het mooi zijn deze tijdens toekomstige tellingen mee te kunnen nemen en de vraag is dan ook of u deze aan mij zou willen melden. De tellingen van Grote Zilverreigers op de slaappleaatsen zullen met ingang van de winter 2006/2007 voortaan door SOVON landelijk worden gecoördineerd. Ik zal dus gegevens uit onze regio van tellingen aan SOVON doorgegeven.●

© L. Peeters